

147. Wat is de inhoud van de Capitularia mundana?

Drie soorten:

1° Capitularia legibus addenda

Capitularia die de wetten aanvullen (oa de Salische wet)

2° Capitularia per se scribenda:

nieuwe recht

Strafrecht, Strafprocesrecht en administratiefrechtelijke bepalingen worden op schrift gesteld door de keizerlijke kanselarij

3° Capitularia Missorum

bestemd voor de zendgraven die in het Rijk de gerechtelijke praktijk controleren en meteen zorgen voor verspreiding van de wetgeving

148. Hoe hervormen de Karolingers het gerecht?

1° instelling van de scabini

De modus wordt aangepast:

vroeger moesten alle vrije mannen aanwezig zijn

nu duidende gouwgraven of de missi oordeelvinders aan (scabini)

bijna altijd zeven in getal

2° aantal zittingen

nieuw is het aantal zittingen:

slechts drie per jaar (tria placita generalia) waarop alle vrije mannen moeten aanwezig zijn

3° deskundigheid:

Karel de Grote beveelt dat de Graaf en de scabini

de volksrechten moeten kennen

de geschreven wetten moeten toepassen

en bij belangrijke processen advies moet geven aan de missi (bijvoorbeeld als iemand de doodstraf riskeert)

4° instelling van het Koningsgerecht:

enkel belangrijke personen en enkele voorbehouden gevallen zoals majesteitsschennis

gerecht wordt voorgezeten door de Koning zelf, bijgestaan door enkele getrouwen (graven en abten)

149. Wat is de conclusie van de prof over de hervorming van de Karolingers?

1° we weten eigenlijk zoveel niet over het recht in de vroegmoderne periode

vaak gaat het om ongeschreven gewoonterecht

geschreven bronnen belangen vooral de elite aan

2° er ontstaan wel een aantal structuren: pagi, schepengerechten, meivelden

deze zullen in de komende periode worden geconsolideerd

Maar het leenrecht (feodaal recht) is belangrijker

E. Het leenstelsel: Oorsprong en latere evolutie

E 1. Ontstaan, definitie en vorm

150. Hoe ontstaat het leenstelsel onder de Merovingers?

Ontstaan van een gewoonte:

- een vrij persoon stelt zich in dienst van een heer met het oog op bescherming
- deze wordt vazal of vassus genoemd
- de vazal beoogt hiermee niet een goed te bekomen

anderzijds ontstaat bij de Merovingers een andere gewoonte: het Beneficium

- de heer geeft het genot van een goed voor een langere periode aan een andere persoon ter beschikking

 - meestal grond en levenslang

- de tegenprestatie blijven meestal beperkt tot karweien of een lage jaarlijkse bijdrage in geld of natura

- de naam "Beneficium" betekent weldaad

maar ten tijde van de Merovingers blijven deze gewoonten apart!

151. Hoe evolueert het sociale leenstelsel onder de Karolingers?

Via de Auxilium plicht:

- de vazal moet zijn heer bijstaan op militair vlak

dit systeem wordt steeds maar uitgebreid²³

- de vorst heeft er belang bij zoveel mogelijk krijgers achter zich te hebben

- de vazal ziet een sociale promotie door het aangaan van een relatie met een hogere macht

vanaf Karel de Grote ontstaat hiërarchie:

- de vazal een van de vorst vormen de toplaag van de bevolking

- deze zijn op hun beurt de leenheer van lagere vazallen

Hierdoor ontstaat een feodale piramide

154. Hoe wordt het beneficium bij de Karolingers verbonden met het vazalschap?

De heer (of Koning) moet in het onderhoud van de vazallen voorzien:

ofwel moet deze in zijn hofhouding opnemen

Ofwel blijven ze buiten (vassi casati) en worden ze voorzien van een beneficium

Ook het Beneficium varieert:

vroeger werden vooral gronden verleend

algaauw worden ook allerlei overheidsrechten beleend, zoals ambten, tolrechten, ontginningsrechten, rechten van jacht en visvangst ...

155. Hoe is het leenstelsel juridisch gestructureerd?

Het leencontract is een wederkerige en formele overeenkomst:

1° Wederkerig:

de heer belooft aan zijn vazal bescherming

de vazal belooft zijn hierbij te staan met raad en daad (Auxilium en consilium)

2° formeel:

de leenman legt de manschap of leenhulde af (hommage, homagium)



156. Hoe verloopt de formele manschap?

1° de vazal gaat op de knieën zitten

2° hij legt de samengevouwen handen in de handen van de heer

3° vervolgens zweren een beide partijen elkaar trouw

4° Aanvankelijk was er nog een omarming en kus voorzien²⁴

Hierna volgt de investituur

Student Diederik Duvel